

I les Gavarres cremen, finalment, sense control

“El dia que es cali foc a les Gavarres, cremarà tot”, és una de les frases tòpiques i típiques, entre versió taverna –i actualitzada a cunyada–, que es podia sentir a cavall del Gironès i el Baix Empordà. Segons d'on bufés el vent, de terra a mar o del litoral endins. Per evitar el mal auguri, profecia apocalíptica o fanfarronada, el pulmó verd de les comarques gironines –avui, malauradament, bastant més gris o negre– ha estat objecte d'una gestió exemplar. Són 28.868 hectàrees de bosc o agràries incloses dins el catàleg de zones PEIN el 1992 i gestionades pel Consorci de les Gavarres amb moltes dificultats. Insuficiència pressupostària inicial, retallades posteriors i fins i tot risc de dissolució a mig camí per l'efecte de la llei de racionalització i sostenibilitat, que limitava el marge de despesa dels municipis. La Diputació gironina hi va entrar al rescat i s'hi ha fet feina. Però cal recordar que el 98% dels terrenys romanen sota propietat privada, fragmentada, i amb una política d'acords de gestió o custòdia incipient, que podia començar a donar fruits, però massa lenta davant l'avanç inexorable de la crisi climàtica.

I aquí suspenem el context uns paràgrafs i ens hi posem amb els fets: a les 9.17 d'ahir es notifica el primer avís d'un incendi al voltant de la carretera del coll de la Ganga (GI-660). És un dels pocs eixos viaris que travessen l'illa verda, entre Calonge i Sant Antoni i la Bisbal d'Empordà. Les flames, conclouen hores més tard els Agents Rurals, s'han originat amb les guspies d'una serra radial d'una empresa que feia manteniment a la via. “Possible imprudència”, segons els Mossos d'Esquadra. “No es podia utilitzar” en plena vigència del nivell 3 d'emergència del Pla Alfa contra incendis, segons el cap regional dels Rurals, Jaume Bosch. Van detenir l'operari a la tarda, li van prendre declaració a la comissaria i estaven pendants que passi a disposició judicial. Però el mal ja està fet i cal evitar danys.

Poden estar en joc unes 8.000 hectàrees –un terç del massís– i el vent no ajuda. La primera estimació parla de 30 hectàrees, però les ratxes de tramuntana d'entre 30 i 40 quilòmetres per hora no donen treva. Han fet contrarestar la incòmoda xafogor dels darrers dies al litoral empordanès, però amb una contrapartida pitjor. Un núvol de fum i cendra alerta, sobre la costa, que alguna cosa va malament.

Segles enrere, així avisaven de les invasions pirates, però ara l'amenaça arriba de terra endins. Hiperconnectats i amb satèl·lits a l'abast del mòbil, malfies si el fum ve encara de Ponent i els Monegres o si són les cendres roents d'un dia abans a Canet de Rosselló. Però els primers avisos arriben als mòbils dels veïns de la Bisbal d'Empordà. Els veïns del nucli de Sant Pol estan confinats a les seves llars a causa de les flames. També els 150 infants de la casa de colònies del Pou de Glaç, per seguretat. Però la coincidència de les ratxes de vent amb altres incendis greus impedeixen que els Bombers puguin operar amb comoditat i han de repartir esforços i efectius.

Hi ha altres distorsions: a Bescanó, al Gironès, les flames amenacen directament llars. També a Vilavenut, al Pla de l'Estany, on l'estesa a través de camps de conreu fa implicar-hi també pagesos, amb Bombers i les ADF, sempre amatents. El vent bufa a la contra dels tres incendis, i cal anar tancant fronts per evitar que tots tres puguin acabar descontrolant-se i confluint en un caos superior. I ja a la tarda, encara, un segon focus a Vilavenut acaba de complicar les coses. No el van aconseguir estabilitzar fins a quarts de vuit del vespre, per poder tornar a concentrar els mitjans aeris contra rellotge sobre les Gavarres, aprofitant les darreres hores de llum.

I retornem al Baix Empordà, on la incertesa s'ha multiplicat. Dins del continu forestal del massís, amb una densitat poblacional irrisòria, els Bombers opten més per l'estratègia de no arriscar vides i mantenir la crema a ratlla. Les escasses imatges que arriben de dins de la zona zero són infernals. Bales de palla ja recol·lectades i enceses, enmig d'una atmosfera irrespirable i amb flames volant pel cel i escampades desenes de metres enllà,

a cada cop de vent. Són els incendis de sisena generació. I des de fora, un immens pirocúmul que va tenyir de taronja la llum de mitja comarca, endinsant-se mar endins.

Els següents registres d'hectàrees afectades pel foc progressen de manera gairebé geomètrica: 250, 750, 1.280, 2.300 hectàrees... Pel camí, els primers desallotjats són els veïns de la urbanització Vall Repòs de Santa Cristina, una illa enmig del massís, entre Romanyà de la Selva i Calonge, que no es va acabar de poblar en el seu moment, quan la febre urbanitzadora s'escampava cap a dins del massís, però encara prou reeixida i gestionada. Fins fa pocs anys, maldaven per tenir senyal de televisió, i ahir, tot i haver fet esforços per mantenir les franges de protecció perimetral al dia, van acabar evacuats. Mossos d'Esquadra, Policia Local i Protecció Civil els van traslladar fins a l'Espai Ridaura de Santa Cristina d'Aro, on el municipi va habilitar un espai de primera acollida per gestionar el desallotjament preventiu i paral·lel d'una altra vuitantena d'infants que avui finalitzaven colònies en una altra casa a Romanyà. En l'espera, una barreja de tranquil·litat i incertesa. La mainada jugava amb els monitors, en espera d'aclarir si feien nit al pavelló d'esports i si era segur i hàbil per a les famílies que anessin a recollir-los. Els veïns de la urbanització també estaven pendants de si podrien tornar a casa i veure-la salvada –amb gossos o bestiar que havien hagut de deixar en l'emergència– o si recorrien a l'oferta que la comunitat religiosa de la Casa Santa Elena, de Solius, amb 80 cambres que van posar a disposició dels desallotjats. Alguns, en reprendre's l'opció de confinar-se, van restar-hi a l'expectativa i sospesaven marxar al vespre, mentre el vent no acabava d'afluixar.

La mateixa sensació es va estendre per Romanyà i altres urbanitzacions, com ara Sant Miquel d'Aro. I als municipis limítrofs de Calonge i Platja d'Aro, amb els mitjans aeris mirant de contenir l'embat de les flames –visibles des del litoral– al límit de les carenes que assetjaven l'àmbit del Mas Nou, en aquest darrer municipi, i mantenien en tensió els propietaris de finques de les urbanitzacions calongines de l'interior –el Vescomtat de Cabanyes, Mas Ambrós, Riu d'Or o el Mas Pere–. En aquests municipis, a més de Forallac, Llagostera i Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, es va demanar el confinament de la població

El dispositiu dels Bombers va intensificar-se fins que la posta de sol va fer retirar el darrer atac dels mitjans aeris. La tramuntana no va acabar d'afluixar, però l'objectiu era frenar el flanc dret –des de l'origen cap a mar–, en previsió que la marinada pugui complicar les coses aquest dissabte a partir del migdia i amenaci un gir dramàtic de bumerang terra endins, en direcció cap al Gironès. Per il·lustrar, els puigs d'Arques i Cargol serien les fites que no haurien de franquejar les flames.

L'UME, després de la crida llançada pel president de la Generalitat, Salvador Illa, pendent de parlar amb la ministra de Defensa, va anunciar ahir al vespre la mobilització d'efectius –200 militars i 60 vehicles– dels batallons 3 i 4 amb base a Saragossa i Bétera, per bé que l'arribada i el seu desplegament probablement no seran efectius fins aquest matí. Mentrestant, sense els recursos aeris, la matinada és llarga per als 400 bombers mobilitzats amb la feina incessant per terra, metre a metre, defensant el perímetre. I també per als 9.700 veïns que es mantenien confinats, en els municipis i les urbanitzacions afectades, segons la xifra que va donar la consellera d'Interior, Núria Parlon, en el balanç del vespre. En algun cas, les línies elèctriques havien deixat sense subministrament veïns afectats.

Tant divendres a la tarda com per a dissabte, mentre no es doni per estabilitzat l'incendi, les ordres emeses per les administracions manaven evitar desplaçaments cap a les poblacions de la Costa Brava Centre. La Santa, a Santa Cristina d'Aro, va ajornar la inauguració prevista per ahir al vespre. Però en les xarxes regnava el descontrol. Gent preguntant com estava la situació, i si arribar una hora abans o una hora més tard a destí. Altres que preguntaven per què hi havia alguna botiga tancada a Platja d'Aro. I queixes perquè a Cap Roig arrencava el festival musical d'estiu amb Bryan Adams. Aquest dissabte, de moment, es manté també la 59a Cantada d'Havaneres a Calella de Palafrugell, si l'incendi no ho impedeix.

No serà el primer ni el darrer incendi que afecta el massís. Caldrà fer balanç en fred, però l'hemeroteca en situa un altre d'històric el 1928, amb més d'un miler d'hectàrees cremades quan encara es mantenia un mínim de poblament en masos a la zona. En els darrers anys, n'hi havia hagut altres d'amenaçadors, però controlats amb afectacions menors. El més greu, en l'era recent, el que va cremar 434 hectàrees al litoral de Platja d'Aro i Calonge el 2003, que també va posar en alerta veïns de 17 urbanitzacions i tres càmpings desallotjats, agreujat igualment pel vent. I ja amb fenòmens agreujats pel canvi climàtic, el que va calcinar 359 hectàrees el 2014 entre Vall-llobrega, Palamós i Calonge arran de la revifada d'una crema vegetal que un pagès no va contenir prou bé. El darrer avís, el 2022, amb 70 hectàrees cremades també entre la franja marítima de Platja d'Aro i Santa Cristina, quan les basses de reg del Golf d'Aro van facilitar la contenció de les flames. Però cap d'aquests, en les condicions infernals d'aquesta sisena generació d'incendis en què deixar cremar sota control i encreuant els dits amb tots els elements en contra, és la solució menys dolenta. N'hi ha que escupen als polítics i n'hi ha que plorem. Però ni les escopinades ni les llàgrimes extingiran unes flames que reclamen gestió: netejar boscos privats de nevades i temporals. I esbrinar, en aquest cas, per què obrava el treballador de la radial.

Publicat a:

-El Punt Avui. El Punt Avui 04-07-2026, Pàgina 10

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2656731-i-les-gavarres-cremen-finalment-sense-control.html>